

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várbá küldendők.
Egész évre ... .. 4 frt.		
Félévre ... .. 2 „		
Negyedévre ... .. 1 „		

Az emberi tekintet a tudományban.

A léha és kevély feltuvalkodásig berzenkedő emberi tekintet a tudomány mezején is sok szörnyszülöttet hozott világra.

Nem régiben történt, hogy egyik majom-theoriával tudományoskodó dilletans harangöntő hajdunk, kinek ősapái a Jordán mellett vöröshagymát zabáltak, egyik hazai tekintélyes lapban a Darwin által felállított fejlődési teoria alapján laecceles szelleme által megállapított majom-theoriából iparkodott levezetni az emberiség s így a magyar nemzet geniuszát is.

Istenről elfordult gyarló theoria. Az emberi ész még hat ezer év alatt nem tudott önismeretének mélységeibe behatolni, önmagát megismerni. Az ember önismeretének felszínén, felületén himbálozik. Mint a hajós a tengerszínén, látja égkék színét, látja hullámozó habjait, rettegő dühöngő kitérőseit, kitört zivatara Isten létére, Isten segélylívó, kétségbeesítő jajveszély kiáltásra hangolja remegő ajkait, de a tenger mélységét, keblének rejtett titkait, szörnycit nem ismeri. Így van az ember önmagával. S mégis a mi féltudásaink, a kik mindent tanulnak, csak azt nem, a mi legszükségesebb és a sokból semmit sem tudnak, a modern világ által nagyoknak hirdett tudósok elhullatott egyes eszmetörődekeit a végtelenig fűzvé, e törmelékeknek több és nagyobb hitelt adnak, mint a mindentudó Isten változhatlan és kinyilatkoztatott örök igazságainak.

A feleselkedő áltudományosság örökös törekvése vala a századok folyamán át a tudományt ellentétbe hozni a katholicizmussal. De az ész istenítésére hajló és kísérletezése az emberi tekintetnek hova-tovább az idők megmérhetlen tengerén magasabban és magasabban marad a felszínen. Az Istenből kisugárzó józan tudomány örök fénye az áltudományosság hulogó madarait napról-napra fűzi a lelki vakság és tudatlanság átkának örök éjjelébe és még a szabadköművesség majom-theoritikusai is lassan-lassan a tudomány egyes ágaiiban fel-feloesudván, de egyuttal felülve szédélgeéseikkel nem egyszer kényszerülnek bevallani, vagy legalább hallgatagon elismerni, hogy valóban a „scientia penitus exhausta adducit ad Deum, míg a felszínén maradó üres tudalékoskodás elvezet az Istenről”. Rakovszky et consortes.

Az ember becsét a tudományosság tekintetében onnan s szokták megmérni, hogy annyit ér az ember, a mennyit tud. Ezt el lehet fogadni, amennyiben a tudomány forrása:

Isten, és a mi nem Istenből ered, az nem tudomány. Így és eképp az istentelenek, kiket a modern világ szintén tudósoknak hirdet. — Ebből mértéket vehetnek a saját tudományos értékléről.

Mert rég megiratott az is, hogy a szeretet nélküli tudomány felperzseli az ember kebel és lelki világát; az isteni szeretettől áthatott tudomány pedig megszenteli azt.

Ma pedig a modern tantárgyaknak a tanodákban észlehető nagy halmaza, a liberalis szakrendszernek kegyetlen alkalmazása, a tankönyvek és tanórák legio számára történt szaporítása mellett a vallásoktatás és gyakorlásra és az erkölcsös nevelésre nem fordítatván elegendő gond és idő, a fiatal elmét megtömik és ölik felemészthetetlen anyaggal, a szív, a kedély, a vallás-erkölcsös érzet az ifjában parlagon hagyatik, nem nyer tért az isteni szeretetből kisugárzó és a felelőt tananyagok és tudományok szétömlő fény és melegség befogadására, melyeknek az ember belvilágát bevilágítani és életét a közöny dermesztő fagyával szemben melegíteni kellene.

Eroszak ez az emberi természetben. Nem az ember lényiségének szoros és kimaradhatlan követelménye e tulterhelés. A divatos lett emberi tekintetnek hozott rettentő áldozat, melynek áldozat-nyaga maga az egészben odadobott ember. És nem átok ez? Vagy tán Isten kíván ily áldozatot az embertől? Oh! nem. Az Isten egy kis szeretetet kíván az embertől s ezért örökre boldogítja. Az ember Istennek semmit sem ad s Isten önmagát adja neki.

A hiúság oltárán az emberi tekintet Molochjának dobja oda egész lényét. És jutalma: igen gyakran testi és lelki halál. —

Ma a tudomány nem törődik a vallással és a pedagógusok is vallás és erkölcs nélkül sürgölődnek az emberanyagot emberré idomítani s egyuttal tudóssá tenni. Oh! oh! oh!

Szerenesetlen tévedése a modern világnézet vagyis összesített emberi tekintet után futó éznek. Hisz nem kell ahoz és annak megértéséhez mély böleleleti tudomány, hogy kiki felfogja e szavak igazságát: „vallás nélkül nincs nevelés.”

A magyar nemzet a megfuttott ezred évet ezen alapon élte át, melyet első apostoli király adott neki, midőn e nemzetet nagygyá akarván nevelni gyakorlatilag mutatta meg, hogy: „nevelés nélkül nincs ember; de vallás nélkül nincs nevelés, tehát vallás nélkül nincs ember.”

Ez pedig a változhatlan isteni örök igazságokból eredő józan következtetés.

Korunk nem akarja megérteni, hogy a nevelés kifejleszti az összes tehetségeket, megnemesíti, felmagasztalja a lelket és nemesíti az embert; a tanítás ismereteket nyújt, gazdagítja a szellemet és teszi a tudóst. A nevelés cél, a tanítás ennek egyik eszköze.

Tertulianus mondá: hogy az emberi lélek már természetnél fogva keresztényileg gondolkodik. (Apol.)

S épen abban van az emberi tekintetekben a kérdés, hogy az ember tudós századunknak rettentő bűne, hogy az emberhez fűződő isteni és természeti joggal szemben ma az ember képzést, a nevelés vagyis ember elbanyagolásával, a tanításban hiszi elérhetni. Vagyis a cél helyett az eszközön, avadói emberképzés helyett az emberképzés egyik eszközeinek fejlesztésén rágódik.

Azért mondá a halhatatlan emlékü nagy püspök, Duponou: „Az ismeretek, melyeket az ember magának szerez, hatalmat képviselnek; de a hatalmat jóra és rosszra is lehet fordítani. A hatalom miként való alkalmazása függ az erkölcsi meggyőződéstől, az erkölcsi meggyőződés kitejtlődésének alapja pedig a vallás. A gyermekeket a fegyelmet és engedelmséggé igája alá fogni akarni, benne az erényességnek azon elvét akarni megteremteni, mely képessé tegye őt szenvedélyeinek ellenállni, a munka és kötelesség törvényét önkénytelenség nélkül elfogadni, a rend és szabályosság szokását magára venni és ezt az erőt nem a religiótól kölcsönözni akarni, annyit, mint lehetetlen munkát kísérni meg.“

S mert korunk ma épen e kísérletezésekben fáradoz: innen van a tudomány körül jelentkező ama halhatatlan szédelgés, melynek a századok folyamán alig akad párja, innen van „a sok tudós, neveletlen ember“.

Mert lehet valaki tudós, ha sok ismerettel bír: lehet értelmileg nevelt, ha esze, izlése, fantáziája, ítéllete, gondolat és szabóssága van; de teljesen nevelt csak az, a ki tud magán uralkodni, kinek jelleme, lelkismerete nemes, művelt szíve, kedélye van.

De ezt nem az ismeretek bősége, s nem is egészben a szellem tehetségeinek eleven kitejtlődése, tevékeny ereje és hajlékonysága, hanem a vallás, mely az akaratot fegyelmezi, irányítja és erősíti és az erkölcsi, mely hatalommá válik, — teremti meg.

De mit tapasztalunk a gyakorlati életben a tudományok terén? Nemde az isteni eszmével és céllal ellentétes irány nyilvánulását?

A zsidóság, mint az emberiség testén élő férgek, a keresztény tudományosság fejlesztésének megszüntetésére ott settenkedik mindenütt majd a magyar muzsák esarmokáiban, majd mint a nemzeti népnevelés igazi botrányköve, és a magyar oktatásügy szegényfoltja, a zugiskolák büszkődő posványáiban.

Amott a keresztény magyar nemzedéket szorítja ki e faj tulszaporásával a tudomány esarmokáiból, itt zugiskoláival meggyalazza a magyar tanügyet.

És mindezekben oroszán szerepe van a gyáva meghunyászkodó és türelmes emberi tekinteteknek, melyekkel a mindenhatóságot a keresztények és felekezetekkel szemben nagyban érvényesítő államhatóságok és ellenőrzési gépezetek a zsidóság szennyesét önmaguk mosogatván, a zsidók fiaiban kigyókat melengetnek a keresztény iskolák ke-

belében és a talmud morál tanítását segítik elő a zsidó zugiskolák megtűrésében.

Nó és nem a legszennyesebb és kvalifikálhatlanabb emberi tekintet ez a magyar állameszme, — nemzeti szellem, — önérzet és oktatás-nevelésügy kárára?

Nyakra-főre jön a bírság a keresztény iskolára és tanítóra, a mely és ki a törvény követelményeinek teljesen nem felel meg és a zsidók még a magyar nyelv kötelező tanítását sürgető javaslatot is leveszik napi rendről, tanítóikat pedig a rőföt megunt boltoslegényekből, mint emberárut, vásárolják meg a legolcsóbb portéká módjára.

Ime az emberi tekintet szédelgéseinek egy förtelmesen melegengetett neme az emberi élet legfenségesebb és életbe vágóbb kérdésében, a tudomány és így a művészetekben. A tudomány ma az államok, nemzetek és egyesek kezében valóságos áruczikké, portékává lett, melyet mindenik iparkodik anyagi gyarapodásának céljaira kihasználni.

Azért látjuk azt az elretentő kacérkodást a mai nemzedék nevelés-oktatása körül, melyre itt legfőlebb csak a forrongó világesemények szemléletének figyelmét lehetne felhívni; de látni, az csaknem a lehetetlenségek közé tartozik.

De emyi elég, hogy az emberi tekintet rombolásaira e téren is rámutassunk.

(Folyt. köv.)

A munkássági ösztön fejlesztéséről paedagogiai szempontból.

A munkássági ösztön fejlesztéséről és annak paedagogiai jelentőségéről akarván értekezni, nem lesz érdektelen a munkát, annak üdvös hatását az emberiségre oly fontos, megbecsülhetetlen voltát, figyelemre méltatni.

Testi és szellemi erőink fölhasználását oly eredmény létrehozatalára, mely az emberiség javát szolgálja, törekvésekben az előrehaladás útján segítik, testi és szellemi tökéletesedés színvonalára juttatják, munkának nevezzük. — A munka minden jónak, szépnek és igaznak forrása, a társadalomban az emberiség közötti egység fenntartásának legfontosabb tényezője, a népek életének és fennmaradásának legbiztosabb alapja. Munka az, mely az embernek kedvet ad, hajlamait minden jónak keresztül vitelére sarkalja; az ember jelen és jövő boldogsága hajójának az első irányt megadja, melylyel a nemesebb élvekhez és tisztább örömekekhez a lét sik-tengerén evezhessen. E nélkül megvagyunk fosztva a nyugalom oly édes élvezetétől, mert csak: „Munka után édes a pihenés.“ A munka adja meg nekünk az egész séget, elősegítvén bennünk a vérkeringést s általában az anyag-ésérét, mely testiünk szervezetének működését folytonos körforgásban tartja.

Munka nélkül élni nem is lehet, mert: „dolgozni élet, hanyélni halál“. A munka továbbá az erkölcsi leghebbebb öre, mint Tompa mondja: „Munkásság az élet sója, a romlástól, mely megóvja.“ A munka az értehetőség világában a kedély és szív képzésének legfőbb rugója; nemesíti az izlést, nagy dolgokra ösztönzi az akaratot. Szóval mi jót az ember a földön élvezhet, mind a munka által szerzi meg.

A munkássági ösztön fejlesztésének legjobb színhelye a népiskola, eszközlője a tanító, eszközei: a szoktatás, példa és

oktatás, melyeknek segítségével ennek fejlesztésében a nevelő-tanítónak a legnagyobb gondtal, jó tappintattal és kellő lélekian ismeretek tudásával kell működnie.

Ha munkára munka által akarunk nevelni, adjunk idejekorán a gyermeknek korához és erejéhez mért apróbb dolgokat, melyek ne vegyék igénybe minden idejét, mert ez által könnyen visszariad a munka hosszadalmasságától és semmi időt sem fog rászentelni. Segítsen p. o. a mezei- és kerti munkáknál, vegyük igénybe az iskolában a tanszerek rendezésében, a faiskola kezelésénél; otthon a szoba és udvar takarításánál, vagyis oly munkával foglaljuk el, melyeket örömmel kell megtennie a nélkül, hogy fejlettségét tullehálná. A már kimérik munkát követeljük is meg, mert különben játékokban keres magának anyagot és a legszorgalmasabbakra nézve is lankasztólag hat. Adjunk neki alkalmat és eszközöket, hogy játékaikat önkézüleg készítse, mert ez a szemlélő, gondolkodó és fogalmat alkotó tehetség képzésére is a legjobb befolyással bír. A leány gyermeknek gondoskodjunk anyagról, melyből babáinak ruhát készítsen. Ne kényyszerítsük szegénykét, hogy folytonos kötéssel, horgolással ölje magát, hanem adjunk neki foglalkozást a konyhában, kamrában, konyhakertben, hogy már kis korában hozzá szoktassa magát mindazon foglalkozásokra, melyekkel később hivatással kell viseltetnie. — Ilyen apró foglalkozások sokszor nagy tehetségeket fölbresztenek, melyek talán más körülmények közt örökre szunyadoznának. Szoktatni kell a gyermeket ideje korában a munkára, hogy kis korában megszokja mindazon dolgokat véghez vinni, melyeket később kell tennie, mert ez a legelső eszköz, mit a nevelőnek, már a kisdéd korban kell a nevelésben alkalmaznia, mert a tapasztalat bizonyítja: „az ember öregebb korában sem tér le azon útról, melyen fiatal korában elindult.“ Nagy gondot kell fordítani arra, hogy túrelme különösen a gyengébb korban próbára ne igen tétessék a hosszas és nehéz munka által, mert ez által könnyen kedvét szeghetjük. — Soha sem szabad azt is szem elől téveszteni, hogy esze, keze, lába fejletlen, tehát tökéletes munkára még képtelen, de arra többtöbb önállóságot és ügyességet fejtsen ki, súlyt kell fektetnünk, mert ezáltal a találcónyságot is növeljük. Födolog, hogy testi és szellemi fejlettségével arányban álljon a rábizott munka.

Ha a rábizott munkát nem végezte el: figyelmeztessük buzdítsuk és lelkesítsük s ha sikerét nem látjuk, kényyszerítsük rá és mindig a feladott munkát számba kérjük, mert különben a restség kifejlődésének útját egyengetjük; a mulasztottat pótoljuk azalatt, míg a szorgalmasok pihenhetnek. Nagyon jó, ha a kisebb gyermeknél a csekélyebb eredményű munka fölött is megelégedésünket fejezzük ki, mert ez által lelkesítőleg hatunk rá és munkássági hajlamát fokozzuk; nem pedig igazságtalan büntelmekkel illessük.

Ha a gyermek a rábizott munkát nem végezte jól, keressük ki annak okát. Nagy tévedés lenne neki rontani és lehordani, megszegyeníteni, mert könnyen megtörténik, hogy a feladott munka erejét föllülmuta, vagy pedig elég ideje nem volt annak kifogástalan elkészítésére. — Az első esetben legyünk segítségére, a másodikban adjunk elegendő időt. — Óvakodjunk az igazságtalan büntelmektől, mert ezek könnyen kiülhetnek a gyermekből a munkássági hajlamot.

A mennyire töltünk telik, tegyük a munkát kellemessé; ezzel nem azt akarom mondani, hogy a munka játékká fa-

juljon, hanem csak azt, hogy minden kényszer és zord komorság, — ha ez nem indokolt — elkerültessek, hisz majd eljön a férfihez illő komoly munkásság ideje is.

Elvégzett munkáját elismeréssel jutalmazzuk, azonban tudicséretekkel ne árasszuk el, mert ez célhoz nem vezet, legfőlebb az önbítség fejlesztetik a gyermekben. — Tudjuk magunkról, mily édes a siker érzelme, s mennyi erőt, kedvet ad a további munkára. — Így van ez a gyermeknél is. Legyünk rajta, hogy a gyermek foglalkozásának sikere legyen. Semmi sem szegi meg kedvünket jobban, mintha fáradságunknak sikertelenségét látjuk; ha ezt tudjuk, bizonyosan nem adunk neki olyan munkát, mely az ő erejét föllülmutja, szórakozásra, pihenésre várt idejét elfoglalja; mert így a sikertelenség kétségen kívül való.

A gyermekben a munkakedv fokozható az által is, hogy emlékeztetjük őt olyanokra, kik saját törekvéstük által szerették meg maguknak a nagy hírnevet, esetleg lettek gazdagokká. Hívjuk föl figyelmét anyomembereire, főleg azokra, kiknek a tértelenség akasztotta nyakukba a koldus tarisznyát.

Lehetetlen, hogy az ilyen figyelmeztetések czélra vezetők ne lennének. — Vannak emberek, kik kevéssel több szorgalmat kifejtve szép jövőre tehetnének szert, de hiányzik náluk a munkakedv, lanyhák, nem bánják, bármit is hozzon a jövő; ilyeneknek nem szabad a gyermeket nevelni, ezért követeljük meg, hogy a rábizott munkát pontossággal és a kitűzött időre végezze el; felismerhető legyen minden dolgan a rend és tisztaság.

Adjunk neki kissé nehezebb munkát s legyünk rajta, hogy ezt sikeresen oldja meg. Ezt úgy eszközölhetjük, hogy a sikert magának tulajdonítsa. Mondjuk neki világos szavakkal, de a részvét, a fájdalom hangján, hogy a pulya mindenki szeretetét és becsülését elveszti, hogy a társadalomnak nyűge, terhe, olyan élő-halottféle, kit minden jó érzésű ember megvet. Az ily rövid, de komoly leezke a gyermeknek egy részről megérdemelt büntetést, másrészt pedig a tetszvágy fölköltésére van hivatva, melyek mintegy rugói a gyermek munkásságának.

A törekvést nagyban fokozza az okosan vezetett versenyzés. Azért szükséges a gyermekek közt nemes versenyt keltetnünk. E tekintetben a nevelő-tanítónak eszélyesen kell eljárnia, nehogy ez által irigységet, gyűlölséget idézzen. — Meg kell jegyeznünk, hogy a versenyzésre egyforma erőket hívjuk föl. Szemünk elől soha se tévesszük azon arany igazságot: „Szorgalom minden nehézséget legyőz, sőt a természeti esz-adományt is pótolja. Be kell bizonyítanunk, hogy a szorgalmas gyenge tehetség sokkal többet használ az emberi társadalomnak, mint a fényes parlagon heverő talentum. Versenyztessük a szorgalmas tehetséget, a jó eszű, de kevésbé szorgalmas növendékkel is, hogy az előbbi további kitartásra, az utóbbi pedig szorgalomra sarkaltassék. Nagyon czélszerű ilyenkor a vesztőt buzdítani, nehogy elesüggedjen, a győzött pedig inteni, hogy el ne bizza magát. Nem lehet eléggé ajánlani az ilyen versenyeknél a részrehajlatlan igazságot, annál is inkább, mert semmi sem szegheti meg annyira a gyermek kedvét, mint azon tapasztalat, hogy a tanító, nem egyenlő mértékkel mért minden tanulónak. A kitüntetésekkel, továbbá a korholással igen tapintatosan kell eljárni. Különösen kerülnünk kell a szidalmakat az érzékenyebbekkel, az árvákkal és szegényebbekkel szemben, mert könnyen olyan sebet ütethetünk

ügy is fájó lelkükön, melyet beheggeszteni talán nem is sikerülend, a mely különben romlatlan szíve s szorult helyzetéhez képest elég szorgalmas növendékre a legvégzetesebb kihatásu lehet.

Nem ritkán tapasztalhatjuk, hogy a gyermek némely tárgy iránt előszeretettel van s azt leginkább tanulja, bizonyos dolgot odaadólag végez, mert az előtte olyan érdekes, hogy az ő tudványát képes kielégíteni, vagy pedig azt mi tettük érdekessé, vonzóvá: ebből kifolyólag a gyermek munkássági ösztönének fejlesztése érdekében azon legyünk, hogy a menyire töltünk telik a gyermek munkáját tegyük érdekessé és így vonzóvá. Így aztán biztosítva lehetünk, hogy a gyermek egész lelkével és erejével fog munkálkodni és munkásságában kitartó leendő.

A munkássági ösztön fejlesztésére nézve főfontossággal bír a példaadás, mire nézve a munkássági kedve növelésére nagy befolyással van a tanító, a nevelő egyénisége. Egy tanító, ki hivatásában egész lelkével, teljes erejével jár el, minden lépése következetességet árul el, szóval az iskolának él, tehát, ha a megtestesült szorgalom, ki gyöngéd szeretettel viseltetik növendékei iránt anélkül, hogy hibáik előtt szemethunyna, képes a gyermek szorgalmát a lehető legmagasabb fokra emelni: mert a még romlatlan szívű gyermek, még a vásottabb is hálátlanságnak tartaná hanyagságával azon tanítót megbántani, ki csak nekik él és tetteiből növendékeinek üdvéért való lankadatlan törekvés olvasható.

Nem esekély befolyással van a munkássági ösztön fejlesztésére az is — ha környezetétől szorgalmat és tevékenységet lát: azért szükséges, hogy a környelmit szorgalmas növendékekkel hozzuk össze, ültessük egymás mellé, mert ez által a szégyenérzet sem engedné, hogy tétlenül üljön.

Ha a gyermekben sikerült a munkássági hajlamot felkölteni, akkor arra kell törekednünk, hogy az benne megszilárduljon, mintegy vérebe menjen át, hogy a restséget, mely az ördög párnája, gyűlölje leginkább, akarátat serkentse, hajtassa a munkássági vágy. Ezt úgy érhetjük el, ha önállóságra vezetjük, azaz: ha arra szorítjuk, hogy magától minden utbagazítás nélkül is képes legyen a rábizott munkát végezni. E célból ne tegyünk mindent helyette, hanem hagyjuk minél többször saját erejére támaszkodni. Ne tűrjük soha, hogy a gyermek egyik dologból a másikba kapkodjék, mert ez nem nevel szilárdságra, s eredményében csak hézagosságra vezet. Azonban arra is ügyeljünk, hogy az egyszer neki megparancsolt dolgot tőle megköveteljük, az alól fontos ok nélkül föl ne mentsük, mert látva bennünk a határozottságot, ő sem fog habozni, hanem teljesíti kötelességét.

Különben a gyermeket majdnem egészben környezete neveli, mert ritkán lesz jobbá vagy rosszabbá, mint környezete. — Azon kell tehát lennünk, hogy a gyermek környezetében: előjáróitól, szülőitől, nevelőitől, tanítóitól, öregebbektől csak jó példát lásson, mert ily körülmények között önkénytelenül ráragad őreá is a munka-szeretet. — Födölog, hogy mi legyünk munkások, ha munkára munka által akarunk nevelni.

Brassay József,
róm. kath. tanító.

Egy nőért.

(Elbeszélés.)

Irta: **Veress Zsigmond**
A való.

III.

Barsyt a történetek nem aggasztották nagyon. Bizott Magyarosy azon nézetében, hogy minél gazdagabb leendő leánya férje, annál szerencsésebb házasságot kötött leánya számára s boldogságáról annál jobban gondoskodott. A bárónak ha volt is vagyona, de neve volt a nagyobb; ő pedig a bárót 100,000 forintjával lenyomta.

Azonban egy égette lelkét, egy keserítette s valahányszor rá gondolt, mindig az örvöngésig dühös lett s ez azon kardesapás volt, melyet a bárótól arczára kapott.

— Rettegj, rettegj! átkozott ember! — tört ki dühösen szobájában le és föl járkálva. — Az országot elhagynom valószínűleg, mert el kell hagynom, de ne gondold, hogy boszom kielégítése nélkül távozzom; vért kívánok, vért! Hadd rész e gedjem le véredtől . . . !

Gondolatai gyorsan változtak, egyikről átugrott a másikra s így a báróról hamar eszébe jutott Paula.

— Készen kell lennem mindenre. Ha talán megtagadnák tőlem Paula kezét, akkor . . . akkor . . . el kell szököttem. De ha a határon túlmegyünk, utlevél kell. Ezt kell szereznem mindennek előtt.

Az utlevél szerzése nem oly bajos dolog. Csak a két személy színre és termetre egyezték meg, a többi aztán megy. Kapott is hamar Barsy utlevelet egy utazó ügynöktől a maga részére, de annyi különbséggel, hogy az utlevélben leirt személynek szakála és bajusza is van, míg neki csak alig van valami. De ez nem volt baj, ott volt a fodrász, ez minden pillanatban használható bajuszt és szakállat állított elő.

S midőn teljesen készen volt bármely pillanatban utra kelni, az utolsó lépésre határozta el magát, felkeresni az örnagyot s Paula kezét kérni.

Midőn az örnagy szobájába lépett, ez barátságosan ment elébe s helylyel kínálta meg.

— Nemde, uram! kezdé a társalgást Barsy, ön engem nem ismer?

— Nem emlékszem, hogy láttam volna valahol az urat.

— Ismerni fog azonnal, csak nevémet tudja meg. Én Barsy Ágoston vagyok.

— Ön? Barsy? S még ide merészel jönni? — Az örnagy nem akart illetlenséget elkövetni, de nagyon föl volt izgatva.

— Uram, esendesedjék. Leánya kezét kérem. 100,000 forintot ki tudok mutatni.

Azt gondolta Barsy, hogy szava villámként fog hatni az örnagyra s azonnal beleegyezését adja a házasságra.

— De, uram, ez miféle merészség? ön arra akar rábírni, hogy szavamat megszegjem?

— Korántsem, uram; de a jobb alkalmat elszalasztani nem lehet.

— Elég! Egy szót se többet! — tört ki haraggal a z örnagy. — A bárótól és leányomtól megtudtam mindent. Önt még leányom is megveti azon jellemtelenségeért, hogy hittagadó lett. Gondolja meg, uram, mi az egy papnak hittagadóvá lenni! S ha meggondolta, még merészkedik leányom kezét kérni? Ha előttem a vagyon bír is becsesél, de a becsületet pénzért nem áldozom fel!

Az utolsó szavak törként járták át Barsy szívét. Már félt, hogy azt is szemére veti, hogy pénzt nem szerezte becsülettel.

— Most, uram — fejezte be beszédét az örnagy — köszönje meg, ha azon tettéért, mit a multkor házammal elkövetett, el nem fogatom s át nem adom a bíróságnak. Többé szobám küszöbét át ne lépje!

Az örnagy parancsolólag mutatott az ajtóra, s midőn látta, hogy Barsy még mindig helyén van, megfordult s a szomszéd szobába ment át.

Barsy megsemmisülten emelkedett fel. Mérgében ajkait rágta. Szemeit előntötte a vér, arca elkékült, majd vörös lett s zöldbe ment át. Dühös volt; szeretete volna valakin boszuját kitölteni. Nem volt nyugta egy percre; a bősűség, gyűlölet teljesen hatalmába kerítette Barsyt s ezek nem adnak nyugtot.

Későre járt már az idő s ő még mindig ott kóborolt az örnagy lakása körül. Paula szobájából világosság lövelt a sötét éjbe. Nem tudott kívánságának ellenállni; felkapaszkodott az ablakra s benézett a szobába. Hármán voltak benn: Paula, az örnagy s a báró. Csevegéssel töltötték az időt. Paula csak alig-alig szolt egy-egy szót. Oly szomoruan nézett ki, oly levert volt. Könnyű volt kitatálnia Barsynak, hogy az a levertség, szomorúság érte van.

— Ettől a leánykától, ki úgy szeret engem, megfosztva kell lennem! — gondola magában Barsy.

Az ablaktól leszállott, fejét a hívős falnak nyomta.

— Nem! nem szabad menekülnie! Most . . . most van jó alkalom rá.

E szavakat csak alig hallhatóan mormolta magában. Ingadozva egyenesedett fel. Erőt vett magán s gyorsan távozott a háztól s egy rövid félóra mulva távozta után vissza jött ismét.

A szobában még égett a lámpa. Ismét felkészült az ablakra s betekintett. Épen bucsuzott a báró.

— Csak egy perc még! . . . sziszegte Barsy — s bősűm ki lesz elégítvé. Rendbe hoztam mindent s még az éjjeli vonattal a határon túl leszünk.

Gondolatai tovább fűzésében a báró — ki épp ekkor lépett ki az utazára — közeledte zavarta meg.

Barsy szemei szikráztak, égtek a sötétben, mint a farkas szemei. Kezében is villogott valami. Kigyóként csúszott a báró után. Lépésről lépésre követte. Midőn az örnagy háztól már távolabb voltak, semhogy ott, ha zaj lenne, figyelmesek lehetnének reá, gyorsan iramodott a bárónak. A bárónak már ideje sem volt, hogy a közelgő léptek zajára megforduljon.

Barsy hátulról egy hosszú tört döfött a báró bal oldalába. Egy kiáltással a báró a földön volt. Többre nem volt ereje. Csak a hörgés volt hallható, mely mind tompább és tompább lett, a mint a halál közeledett.

Barsy a tört a sebben hagyva, az örnagy lakása felé

tartott. Ujból benézett az ablakon. Paula magára volt. Hallkan kopogott. Paula rémülten tekintett az ablakra, csak alig tudta fölismeri Barsyt.

Paula a Barsy kérésére kinyitotta az ablakot.

— Paula! fordulj ponthoz jutottunk . . . Kis szünetet kellett tartania, az izgatottság nem engedte szólni. — Vagy akar kegyed boldogítani engem s akarja boldoggá tenni önmagát is, vagy örökre boldogtalanná tesz mindkettőnket. A kegyed kezében van sorsunk.

— Távozzék! — mondá Paula a válasz helyett, s már megbánta, hogy kinyitotta az ablakot. — Ön ma oly rendkívül néz ki; borzasztó kinézőse van.

— Nem, innen nem távozik, míg kegyed is nem jön. Elmegyünk idegen földre, más országba, a hol boldogok leszünk.

— Nem, Barsy, én atyámat el nem hagyom.

— Kegyed már nem szeret? — kérde Barsy kétségbe esetten.

— Szeretem, igazán, mélyen, de atyámat elhagyni nem fogom, nem merem. Ha látná a küzdelmet, mely itt benn folyik, nem kételkedne hűségem felett. Ne álljon itt sokáig, még észre vennék. Bucsuzzunk el s váljunk el örökre. Én már meggyászoltam szerelmemet s pár hét múlva a báró neje leszek atyám határozott akaratából.

— Majd ha feltámad! — veté oda Barsy keserű gúnnyal.

— Miért mondja ezt? — kérde Paula remegve. — Tán . . .

— Ott fekszik az utszélen.

— Gyilkos! kiáltá Paula fölzgatottan és öntudatlanul.

— Hallgasson! — sziszegte Barsy. — Határozzon gyorsan, fog-e velem jönni vagy nem? Nincs időnk halogatásra.

— Nem, nem, soha sem!

Paula szívből szeretete Barsyt, de nem azt a Barsyt, ki hitét meg tudta tagadni s ki gyilkosságot tudott elkövetni. Ezt utálta, megvetette.

— Ha nem jön, erőszakkal viszem! — mondá Barsy határozott hangon s a Paula kezét megragadta.

— Segítség! Segítség! — kiáltá Paula rémülten.

A segélykiáltásra atyja rohant a szobába. Erre Barsy elengedte a Paula karját s leugrott az ablaktól.

— Mi az? Mi történt? kérde atyja.

— Semmi, atyám, — válaszolt Paula, palástolni igyekezőn izgatottságát. — Rémképeket láttam s azok rémitettek meg. Ne hagyjátok magamra. Ma nagyon félek.

Az örnagy gyöngéden, szeretettel simogatta meg leánya szőke haját s bátorítani törekedett s hogy minden félelmét elülte, beszólította a társalgónót, ki az egész éjet a Paula szobájában volt töltendő.

Barsy a mint az ablakról leugrott, még egy kis ideig hallgatott. Még hallotta Paula szavait, melyekkel szerelméről tett tanúságot. S minél inkább volt alkalma meggyőződni, hogy Paula őt őszintén szereti, de tiszta, büntől irtózó lelke nem engedi egy hittagadó paphoz közeledni atyja parancsának ellenére, amnyival többet szenvedett s annál súlyosabban nehezedett lelkére a büntudat. Szemei előtt föltárult a mult, lassan vonultak el előtte az egyes jelenetek. Most oly végtelenül boldogtalannak érezte magát. Hajdan ábrándjai tették boldogtalanná, mert csak remélt és mindig remélt, de most eltűntek mind

az ábrándok, csak a való állott előtte s most még boldogtalanabb volt. A remény, ha tulhajtjuk, ép oly hamar boldogtalanabbá tesz, mintha azt teljesen eldobjuk magunktól.

Kézét hideg veritéktől gyöngyöző arezán végig simította: kebléből mély sóhaj tört ki s a lelki felindulás erőt vett rajta.

— Oh, ha tudom, — tört ki végre, — hogy sem pénz, sem függetlenség, sem a hittagadás nem boldogít s nem jut-at ahoz, a kiért egyedül dobog szívem, tán éltem volna tovább is ábrándjaimnak s boldog lettem volna, mert reméltem volna. De most . . . most . . . oda van minden! Ez büntetés, érzem, hogy büntetés attól az Istentől, kit én nem hiszek, nem tudok binni, mert bűnöm nem engedik; de mikor még nem szégyeltem folyton elkövetett bűnömöt a papnak bevallani, mikor a büntetéstől való szabadulás utáni törekvés nem ösztönzött sok mindennek a megtagadására . . . oh akkor . . . akkor, mikor még hittem, mily boldog voltam . . . Oh keserű sors! Oh keserű esalódás! Futni a boldogság után, megtagadni mindent, mi embert boldoggá tehet, letérni a becsület utjáról a pénzért, hogy azzal boldogságot teremtsék magamnak, s midőn mindent elzár, a mi szükséges a boldogsághoz, mikor csak egy lépés . . . akkor egyszerre minden eltűnik . . . minden elvész . . . Oh az borzasztó! Képes megörjíteni!

Kimerülten hallgatott el. Kétségbe esetten állott helyén. Csak egy lépés, csak egy mozzanat, egy jóakaró szó s az oly sok idő óta hánykódó lélek újból a helyes utra tér, újból megtalálja az egyedüli igazi vezetőt a lét óriási kérdéseinek tömkelegében, melyben az emberi ész eltéved s kétségbeesetten teszi le a fegyvert, a melylyel eddig Isten, egyház s minden pozitív vallás ellen harcolt.

Hit nélkül az ész nem boldogul, ott hol az egyszerű tapasztaláson, a kézzel foghatón túl kell menni. Csak a hit az, a mely a tudományos hipotézisek között vezér gyanánt ragyogva az embert, a kételkedő elmét igazságra tudja vezetni.

Érezte Barsy, hogy tovább foglalkoznia helyzetével egy volna az a felett hozandó kárhözható ítélettel s ép azért eme gondolatait elizni törekedett.

Óráját vette elő. A mutató a XII-ön volt.

— Sietnem kell; elkésni egy volna azzal, hogy a törvény kezébe adjam magam, — s gyorsan ott hagyva helyét lakása felé sietett. Egy pillanatra még megállott s a Paula ablaka felé bieszt intett.

— Légy boldog, Paula! Én már boldogtalan vagyok örökre . . . örökre! Bocsáss meg, mert értem vagy boldogtalan.

Pár perc múlva Barsy a vonatnál volt. Az utasok már be voltak szállva, másodikat csegették. Hamar a pénztárhoz futott.

— Lehet külön kocsit kapni? kérdé gyorsan.

— Melyik osztályban? kérdé a vasuti pénztárnok.

— Az elsőben.

— Az elsőben? — kérdé a pénztárnok s jólszemügyre vette Barsyt. Azonnal megmondom.

A pénztárnok tudakozódására igennel válaszoltak. S egyik első osztályú kocsizakaszát rendelkezésére bocsátották. Alig lépett a kupéba, a vonat fűtyölt s gyorsan robogott a határszél felé.

Kis idő múlva a konduktor lépett be s a jegyét átvéve távozott. Alig tette ki a lábát a konduktor, Barsy a magával

hozott kis kézi táskát kinyitotta. Álszakálat és bajuszt vett elő. Kis idő múlva egészen megváltozott. Eltűnt a hosszú becses arez, csak bús, kétségbeesett kinézése volt a régi, s fekete szemei, egykor esábitó, de most borzadalmat keltő ragyogása. Állát és ajkát szép fekete szakál és bajusz takarta.

Mikor a tükörbe pillantva meglátta egészen elváltozott arezát, örömittasan kiáltott fel!

— Így nem ismernek fel! Egész a csalódásig hü képem van ahoz, a melyet az utlevélben leírnak. Csak tovább, csak tovább, hogy minnél előbb lépjem át a határt, mert míg a földön vagyok mindig félhetek; de ha majd túl leszek, akkor jöhetnek! Oh Paula: ha eljöttél volna, mily boldogok lehetnénk, de persze tiszta lelked nem tudott velem megbarátkozni.

Gondteltlen hajtotta le fejét s gondolatainak engedte át magát. Feje lassanként alább és alább süllyedt: a vonat egy forma zakolatása, az éj folyamában kiállott izgalmak és fáradsalmak elaltatták.

Az állomások állomás után maradtak hátra, a vonat nagy sebességgel haladt. Hajnalodni kezdett: az égen kelet felől gyöngye pír tűnt fel, mely mind sötétebb és sötétebb lett, míg végre elérte a legsötétebb piros színt s ekkor újból halványodni kezdett. Mikor már csak halvány rózsaszínű volt a keleti égboltozat, magasztos pompájában jelent meg a nap az ég alsó részén, széles korongjából messze lövelve bíbor sugarait. A nap keltét a paesírták és más éneklő madarak reggeli imájukkal fogadták. A természet életre kelt s a sötét éj után jótékony világosságot árasztott a földre.

Barsyt a nap kelte nem ébresztette fel. Az elfüggönyözött ablakon nem tudott a nap bejutni. Aludt tovább a puha kényelmes kereveten.

S míg ő itt tán esendesen aludt s lelke egy jobb világban játszadozott, addig K*-ban halálra keresték.

Alig pirkadt a hajnal, a báró holttéstét az uteza szélén megtalálták. Meg volt halva. A baloldalról befurdozott tör a nemesebb részeket érintette s azonnal halált okozott.

Kezdetben nem tudták, ki követhette el a gyilkosságot, csak némi nyombirtokában voltak. A tör markolatán két betű volt látható: B. Á., de hogy ki lehet az, kinek nevét jelenti, azt nem tudták elképzelni.

Paulának is nyugtalan álma volt. Egész éjjel félrebeszél. Mindjárt, mindjárt felkiáltott: Ne engedjék, a bárót megakarja gyilkolni.

Midőn ezt megtudta atyja, rendkívülien különösnek tűnt föl előtte, s midőn meghallotta a báró meggyilkoltatását, rohant haza és elővette Paulát.

Paula kezdetben tagadott mindent, de atyja faggatásának engedve, végre bevallotta mind azt, mi közte és Barsy között történt.

Ekkor világos lett minden s rögtön az állomásra mentek s itt megtudták, hogy egy fiatal polgári ruhába öltözött, de szakálatlan és bajusztalan férfiú a legutolsó perczben ült a vonatra külön kocsit fogadva. Rögtön táviratoztak utána. De már ekkor a nap meglehetősen előre haladt s a vonat ép alig egy negyed órányira volt a határtól. Ez idő azonban elég volt, hogy az összes rendőri közegeket a vonat érkezéséig összeszedjék s az egész pályaudvart elállják.

(Folyt. köv.)

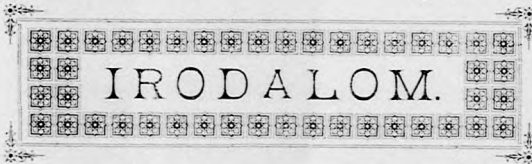
Kisebb közlemények.

Vidéki levél.

1890 szept. 9.

Orgonaszentelés Tövisen. A nagy Hunyadi János által a szentimrei esata emlékére 1449-ben épített templom új díszben ragyog. Ügybuzgó lelkipásztora Föt. Csató Ferencz fardozásának sikerült a közel ötszáz éves és most ugyancsak a plebános ur lelkes fardozásai és az egész hazából összegyűjtött adományokból stílszerűen restaurált templomban egy oly orgonát létesíteni, mely ily kisszerű templomban ritkítja párját. Kisasszony napján adaték át az orgona az Isten nagyobb dícséretére az egyházi szolgálatnak. Ez ünnepélyre a helyi plebános fungensnek Dr. Tódor József kanonok rektor urat kérte föl, ünnepi szónoknak pedig Dr. Vass Albert theologiai tanárt. Celebrans a központból magával vitt áldozárok segédlete mellett végezte az orgonaszentelést és a szt. misét. Evangelium után Dr. Vass lépett a szöszékre jelgéül véve föl „Dicsérjétek az Urat hurokon és hangszereken.“ Hangsúlyozta, hogy a buzgó líveknek ma kettős öröme van, mert e napon született Mária, nyílt ki Dávid törzsenek legékebb virága, s e napon teljesült az egyházközség óhaja Isten dícsőségére új hangszer mellett zengedezhetni. Az új orgonán Fogarasi János székelyházi karnagy játszott az ő ismert szakérteelmével. Isteni tisztelet után a helyi plebános vendégszerető asztala várt, hol a pohárköszöntőknek számát meghatározni alig lehet. Lelkesen, mint szokott köszöntötte föl Dr. Tódor kanonok-rektor ur a helyi plebánost, ki ily alkotásnak, minő az orgona, majdnem kizárólag megteremtője. Én pedig azt kívánom, hogy a tövisi buzgó lívek egymás között és lelki pásztorokkal oly összhangzatban éljenek, mint az orgona sippainak harmóniája.

Egy jelenvolt.

— **Nyílt kérelem.** Legmélyebb tiszteletem kifejezése mellett bátorkodom a főtiszt. Papságot felkérni, hogy akik „Házassági Akadályok“ című munkámat a „Hunyadi Mátyás“ irodalmi és könyvnyomdai intézet útján voltak szivesek megrendelni, velem beesés nevüket egy levelező-lapon tudatni sziveskedjenek. Akik ezután kívánják munkámat megrendelni, kérem közvetlenül hozzám fordulni, mivel nevezett intézettől a még megmaradt példányokat visszavettem. Tisztelettel, Marosujvárt, 1890. sept 10.

Dr. Lukács Antal.

— Megjelent és beküldetett: „**A szent család képes népnaptár** az 1891-ik évre. Szerkeszti és kiadja két pécsmezei plebános. A befolyó tiszta jövedelem a regőli nő-

kolostor és a szakadathi plébánia-templom javára fordítottik. VIII évfolyam. Budapest-Bécs. Ára 30 kr.“ Ha van könyv a nép kezébe való, melynek megválogatására nagy gondot kell fordítani, akkor első sorban a naptár az. A falusi ember nem igen vásárol irodalmi termékeket, de kalendariumra csaknem minden házban akadunk s joggal és tapasztalatból mondhatjuk, hogy a népek egy része ebből szedi egy évre való szellemi táplálékát. Naptár — igaz elég is van; ilyenkor már százával kerülnek a könyvpiacra, olesóbbnál-olesóbb minőségű. Ámde a tartalmán meg is látszik az olesóság; itt már igazán bebizonyul, hogy „olesó husnak hig a leve“. S ez a hig lé még veszélyes is: sok szegény falusi ember gyomra faesárodott el ettől. A lelkipásztoroknak és tanítóknak tehát első sorban a feladatuk és kötelességük, hogy a népet e tekintetben is tájékozzak s attól a sok czifrábnál-czifrább és „halatlan olesó, legolesóbb“ naptárok bevásárlásától óva intsék. Katholikus ember kezébe jobb naptár nem adható, mint a szent család képes népnaptára. Hasznosan oktató és ártatlanul mulattató tartalma, meg díszes kiállítás s mi a fő-olesó ára egyaránt ajánlják. S ezt mi is készséggel megteszük s szívünkkel kívánjuk, hogy a szent család naptára fészkelje be magát minden kathol. családba, hadd valjék általa minden család már itt e földön szent családdá!

— „**Armenia**“, magyar-örmény havi szemle. IV évf. 9 füz. Szerkeszti és kiadja: Szongótt Kr. Szamosujvár. Ára egész évre 4 frt.

— **Irodalmi jelentés.** A „Megváltó.“ — Irta dr. Buza Sándor. Ezen, 20 nagy nyomott ivnyi tartalma, 27 szép képpel díszített s a 2-ik kiadással összesen már 8500 példányban megjelent könyv a szentírás és több jeles kutfő nyomán az Üdvözítő Jézus Kristusnak egész földi életét népies modorban s történelmi sorrendben adja elő. Kedves és hasznos olvasmányú szolgál e könyv különösen a ker. családoknak. Kedvezményes ára: a füzött példánynak 50 kr. — a félévszonkötésűnek 70 kr. a diszeskötésűnek 90 kr. — A jövedelemből az afrikai, zámbezi missio segélyeztetik. Megrendelhető: a Jézustársaságiatyák Convictusában, Szatmárt.

— **Előfizetési felhívás.** „Aradi vértanúk albuma“ cz. illusztrált díszmüre Arad sz. kir. város közönsége és az aradi „Kölessey egyesület“ megbízásából szerkeszti Varga Ottó Budapest, 1890. — Arad város tulajdona. Az aradi vértanúk albuma méltó akar lenni nagy tárgyához, méltó a kegyelet és hazai művészetünk legszebb alkotásához, melyet megismertet és méltó akar lenni Arad sz. kir. városhoz, mely a művet kibocsátja. Együttal az alkalmiságon fölülemelkedve: maradandó becsre tör, hogy miként tárgya, akként a mű is az igaz hazaszeretet öbrosztója, táplálója lehessen. Maga a mű 3 részre oszlik: a küzdelemre, Golgothára és az Apotheosisra. A szöveget lehetőleg egykorúak, egyben-másban szereplők, jó tollak írják s azt 40-nél több csupa eredeti kép, rajz illusztrálja. A mű az Emlékszobor leleplezésének napján ez évi október 6-án jelenik meg 10 ivnyi (160 oldal) terjedelemben. A mű kiállítása fényes: hogy beilljék a palotákba és olesó: hogy utat találjon a nemzet minden rétegébe és az iskolákba is. Előfizetési ára kötetlen 2 frt; eredeti, Zichy rajzával díszített szép vászonkötésben ára 3 frt. Könyvkereskedésbe e mű egyelőre nem kerül: kötött példányok csak is szeptember végeig megrendelt számban készíttetnek. Az előfizetési pénzeket Arad sz. kir. város pénztárához kell beküldeni.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Iskolai látogatás.** Török Antal világi gondnok ur f. h. 9-én a tanév elején hivatalos látogatást tett a helybeli gymnasiumban és a főnevelőben, mely alkalommal különösen a nevelőben látottak felett megelégedését nyilvánította.

— **Statusgyűlési-képviselők.** A hegyaljai esperesi kerület f. h. 9-én Bálint Károly székesegyházi esperest ur elnökelete alatt a statusgyűlésre világi képviselőknek Batta Bertalant és Török Bálintot választotta meg.

— **Az új tanév.** A helybeli főgymnasiumban a beiratások az új rendtartás értelmében f. h. 1, 2 és 3-án mentek végbe. 4-én az összes tanuló ifjúság a gymnasium nagy termébe gyűlt össze, a hol megjelent a tanári kar is. Az új igazgató Pál I. beszédet tartott. Beszédében a nevelés és tanítás szükségességéről s a különböző rendszerekről szólva erősen hangsúlyozta, hogy a legjobb nevelészetű rendszer a kereszténység, a legjobb nevelő iskola az egyház: buzdítót a vallásosságra és egyuttal a hazaszeretetre is, a mely oly jól megfér az Isten szeretetével: beszédének alap gondolata a vallásos hazafiság, az Isten szeretetén nyugvó hazaszeretet, a vallásosan nemzeti nevelés volt. Majd a tanári értekezlet jegyzője, Dr. Cserni B. olvasta fel a gymnasiumi tanulóknak vonatkozó szabályokat, a melynek végzetével az igazgató az új tanévet ünnepélyesen megnyitottnak jelentette ki. 7-én, vasárnap a székesegyházban ünnepélyes „Veni Sancte” volt, a melyet Ngos Nagy Imre kanonok püspöki biztos ur celebrált, s a melyre az összes tanintézetek megjelentek tanító karaikkal együtt. Misa alatt a papnövendékek kara énekelt. Az alkalmi szentbeszédet Zlamál Agoston gym. tanár tartotta emelkedett szellemben és lelkesült hangon buzdítva a tanuló ifjúságot, hogy iparkodják a hozzája fűzött reményeket megvalósítani. Beszédében a szülőköt is emlegette, de biz azok közül édes kevesen voltak jelen, habár — az elemi iskolásoktól eltekintve, csupán csak a gymnasisták között a gyfvariáknak — tehát helybelieknek a száma 80-an felül van; a szülők nem jöttek el Isten segítségét kérni gyermekeik számára a tanévben. — Kisasszony napján az ünnepi misét Ngos Dr. Barts Ferenc nagyprepost ur pontifikálta, a szent beszédet Benedek J. káplán tartotta, a karban pedig a papnövendékek énekeltek.

— **Iskolaszentelés.** Nagys. Nagy Imre székesegyházi olvasókanonok ur bőkezűségéből, szülőfalujában, Csikfűdön épített r. k. népiskola felszentelése f. hó 7-én történt. A felszentelési szertartást Kovács Simon t. főesperes és mindszenti plebános végezte. Az ünnepség Antal József helyi plebános megnyitó beszédével vette kezdetét, mire Nagy Sándor ügyvéd az alapító megbízottja az alapító oklevelét, a telekkvi végzést és a kulesokat átadta az ideai iskolaszéki gondnoknak Köszegi Károlynak. Miután pedig az iskolahelyiséget megvizsgálták, a helyi plebános a kegyes alapítóról emlékezett meg s annak arczképét leleplezte, mit a közönség látva hatalmas éljenbe tört ki. Majd az alapító szülőbázhához vonultak, a honnan visszatérve az iskola felszentelt, az énekkar pedig alkalmi dalt zengett. Erre a szentelést végző esperes ur az alapító

életét méltatta ékes szavaiban. Immen a szentléleki anyateplomba mentek, a hol szentmise és „Te Deum” tartatott. Szentmise után az új iskola mellett levő nagy teremben közebéd volt, a mi alatt a kegyes alapítót többször éltették s üdvözítő táviratot küldöttek. A kanonok ur ez által az érzénel tartósabb emléket állított nevének, s érte több száz ajak buzgó imája száll az egek Urához, hogy adjon számára hosszú életet.

— **Köszönetnyilvánítás.** Nem szólalhat meg a mezősámsondi róm. kath. egyháznak — most hozatott, szép melodiát adó — új harangja a nélkül, hogy ez akkor közé egybeolvadó buzgó imánkban ne adnánk minden alkalommal hálát az egek urának azért is, hogy oly Főpásztor örökökdi felettünk fűdő Lönhart Ferencz erdélyi püspök ur ő nagyméltósága személyében, ki hű hűveimk szükségét látva, kegyes szívvel nyújtja segélyeit — mint nyújt szeretettel fennti célra egyházközségünknek 66 frt. adományát; s ne kérnénk áldást drága életére, hogy ő Nagyméltóságát boldogok boldogan sokáig miénknek mondhassuk! — Legyen kiégészítve ezuttal a „Közm.” idei 31-ik számában megjelent — hiszem nem érdek sagulta — tudósítás anyujban, hogy a hála nyilváníttassék azok iránt is kiket méltán illet. Mert öv Gr. Bethlen Istvánné — sz. Gr. Teleyk Ilona — urnó ő mltsga 20 frt adománya, tks. Voith Manó 20 frt. ajándéka, Br. Toroczky Terka ő nsga, Jeney, Verzár, Hruschka, Harojka, Kun. Szekeres, Duha, Görög, Harmath, Kis, Szabadi, Nagy, Kalyáni, stb. adományok folytán „sikerült” csakugyan a beszerzés — a fennti kegyes kisegítéssel. Elfismerés és hála mind azoknak tehát, kik áldozatot hoztak bármi tekintetben. Mező-Sámsond, 1890. Kolin István, róm. kath. lelkész.

— **Pályázat.** (36.) A csikszentléleki rk. kántor tanító állomásra pályázat hidettetik. I. Jövedelem: A hívek által fizetendő 65—70 kalangya ősz és ugyanannyi tavasz gabona, mintegy 10 frt. ospora, mintegy 15 frt. stola, 36 szán fenyő tűzifa, 5 hold 44 □-öl szántó és kaszáló kanonika porozó, kényelmes lakás, pince, gabonás, csür, nyári konyha, s jó karban levő gazdasági épületek, terjedelmes kert, gyümölcsös, veteményes. II Teendői: A kántori és tanítói rendes teendőkon kívül, harangozás, templom takarítás és sekrestyesség. Pályázni kívánók kellőleg felszerelt okmányukat, folyó évi September 20-ig a plébániáhozvaltalhoz adják be. Csik-Szt-Léleken, 1890 szepteb. 3-án. Köszegi Károly, főgondnok

— **Pályázat.** (37.) Az íresedésben levő szentdemeteri, róm. kath. kántor tanító állásra pályázat nyitattik. Ktánitónak, ki harangozó és sekrestyés is évi jövedelme: jó lakóház, melyben van 3 szoba, egy kamara és egy pince; gazdasági épületek; szép és terjedelmes veteményes kertek; 4 hold 1501 □-öl szántó; 1 hold 175 □-öl kaszáló; 2 hold 716 □-öl legelő; 50—60 kalangya buza, 40—45 kal. zabkepe; 32 veka szemes törökbuza; 12 forint ospora; 20 frt. tandij; 2-öl fa; magtárból 28 frt. átatos alapból 14 frt. 66 kr. stóla 10—15 frt. Összes évi bevétel 270—300 frt. között ingadozik. — Pályázók okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. h. szept. 28-ig küldjék, vagy, a mi jobb, személyesen adják át alulírottak. Borsos, 1890. szeptember 9-én. Papp Gyula lelk.

— **Pályázat.** (38.) A csikszentgyörgyi r. kath. segédkántor-tanító állomás íresedésben lévén, arra ezennel pályázat hidettetik. — Jövedelme: a.) 45 kalangya ősz és 50 kalangya tavasz b.) 120 frt. a község pénztárából havi utólagos részletekben. c.) ospora 10 frt. d.) stola körülbelül 20 frt. e.) 20 terü kemény tűzifa, és két szoba s konyhából álló lakás. Kötelmei: A nagyobb fiuk II—VI oszt. és az ismétlők tanítása. Az ének és orgonálásban segédkezés. A pályázni ohajtók kellően felszerelt kérvényüket okmányaikkal együtt f. é. szeptember 25-ig küldjék be alólirhoz. Csikszentgyörgy, 1890 szeptember 9-én. Puskás Gergely, hely. lelkész.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ISTVAN.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, PÁL ANTAL, ZLAMAL AGOST.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárott.